

https://www.go-to-the-future.eu/Modules/fiches/images/logo-pdf.jpg

Image not found

https://www.go-to-the-future.eu/Fichiers/fiches/medium/110440honeybee-525224_960_720.jpg

Abeille (Abelha)

Mots en viatge...

30 - Lenga - La lenga dins lo monde

Mots en viatge...o l'apòrt de l'occitan a la riquesa de la lenga francesa

Au miei de tots los mots que s'a empruntat la lenga francesa, en foncion deus periòdes, a d'autas lengas d'Euròpa o deu monde, mes d'un milèr de mots francés venguen de las lengas regionalas de França. Mantuns centenats venguen de la lenga occitana.

La significacion, mès tanben la prononciacion o enquèra l'escritura d'aquestes mots an podut evoluar, segon lo lor estatut o lo lor emplec.

Daubuns mots, emplegats dempuish dejà bèth temps a en França, son venguts plan corrents : terrasse, costaud, casserole, escalade, amour... Mès la lor origina occitana n'ei pas coneguda pr'amor, la lenga occitana un còp desvalorada, qu'an presentat lo mes sovent aqueth passatge d'un mot deu latin au francés en dísar que s'èra hèit per l'intermediari de l'italian.

Fòrça d'aqueths mots correspónen a realitats regionalas, a terradors.

Aquí quauques exemples d'emprunts, e tanben los periòdes istorics corresponents (sonque errors possiblas plan solide) : **abeille (XVIème), cadenas (XVIème), cigale (XVIème), garrigue (XVIème), truc (XVIème), calanque (XVIIème), causse (XVIIIème)...**

Qu'ei lo cas tanben per tèrmes de marina : baïne, radeau (XVème), cargaison (XVIIème), noms de peïshs : congre (XIIIème), anchois (XVIème), daurade (XVIème), recèptas de cosina : bouillabaisse (XIXème), cassoulet (XIXème), ventrèche... **Tots aqueths mots, au jorn d'auèi, que son passats en lo francés estandard.**

Las mòdas, eveniments particulars, o autors, enquèra, qu'an podut balhar tanben un reclam duradís a cèrts mots o expressions : **citem per exemple los Trobadors, Michel de Montaigne, Alphonse Daudet, Marcel Pagnol ou Jean Giono...**

L'anglò-american, lenga comercialament dominant, contunha auei d'influençar lo francés, coma ac hèn tanben un heish d'autas lengas.

Pr'aquò, qu'ei interessant de constatar quauquas « proximitats » : au vòste avis, quina lenga influencèt l'auta (o las autas) dens aqueths quauques exemples ?

- curtain (angl.) / cortina (oc) / courtine (fr) : rideau
- mushroom (angl.) / mossaron (oc) / mousseron (fr) : un camparòu reputat !
- corner (angl.) / cornèr (oc) : coin, recoin
- wait (angl.) / guaitar (oc) / guetter (fr)

Un exemple particulier, lo mot amor :

Amor qu'ei un nom d'origina latina, amore(m). Mès, los mots latins de la medisha natura dolore(m), calore(m), son venguts *douleur* e *chaleur* en francés, *dolor* e *calor* en occitan, e autaplan en castelhan (espanhòu), o enquèra *dolore* e *calore* en italian. L'evolucion deu mot amor(em) auré donc divut balhar en francés *ameur* (que s'encontra justament dens lo dialècte picard). Mès lo movement deus Trobadors passèt pr'aquí, e la *fin'amor* d'aquestes poètas plan coneguts a l'Atge-Miejancèr deishèt lo mot **amor** se cambiar en **amour**.

<http://apfvalblog.blogspot.fr/p/contact.html>

www.irdp.ch/activites_eole/mots_ailleurs.pdf

<http://lajoieparleslivres.bnf.fr>

Lexic

Francés estandard

lo francés estandard - o francés normat - designa lo francés « sense nat accent o regionalisme » de qui la sintaxi, la morfologia e l'ortografia son descriuts dens los diccionaris, los obratges de gramatica e manuaus de redaccion...

Fin'amor/amor cortés

l'amor cortés o fin'amor d'après l'occitan, qu'ei la faïçon reglamentada d'ensajar de sedusir ua hemna de qualitat sense l'aufensar e en recitar poesia, de qui se'n tròban marcas en las letras de l'Edat Mejana, e mes que mes en la lirica cortesa.

Baïna

ua baïna qu'ei ua depression temporària o un clòt residuau, que sembla ua piscina naturau, formada entre la còsta e un banc de sable. A marèa baisha, las baïnas semblan ua succession de traucs regulars.

Questions

1. Balhar quauques exemples de mots arribats au francés au sègle XVI.
2. E coneguerés autes exemples de mots francés venguts de l'occitan ?
3. Coneishes mots d'autas lengas adoptats peu francés ?

Activitats

E saberàs rengar los mots aci-devath empruntats peu francés a las lengas qui seguishen : **germanic (o alemand), arabe, breton, italian, portugués, chèc** :

Pistolet, pifre, robòt, alambic, algèbre, esparnhar, cabai, dolmen, desbarrassar, calècha, goéland, actitud,

dessenh, gasèla, equipar, embarrassar, ananàs, menhir

